

**STARTNOTITIE
NOTA LOKAAL GEZONDHEIDSBELEID
STEDE BROEC 2013 – 2017**

Inlichtingen bij: Bert van Elswijk
Afdeling Welzijn
Telefoon: 0228-510173 (di-wo-do)
Email: bvanelswijk@stedebroec.nl

MEI 2012

INHOUD

- 1. INLEIDING**
- 2. TERUGBLIK**
- 3. KADERS**
- 4. UITGANGSPUNTEN**
- 5. AMBITIENIVEAU**
- 6. MIDDELEN**
- 7. PLANNING**

Bijlagen:

1. Volksgezondheid Toekomstverkenningen 2010 (VWS)
2. Wettelijke taken gemeenten volgens de Wet Publieke Gezondheid (WPG)
3. Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2008 – 2012 (gemeente Stede Broec)
4. Landelijke nota gezondheidsbeleid Gezondheid dichtbij (VWS)
5. Gezondheidsprofiel Stede Broec (GGD HN)
6. Regionaal Beleidsadvies Lokaal gezondheidsbeleid (GGD HN)

1 INLEIDING

In de Wet publieke gezondheid (Wpg) is de verplichting opgenomen dat de gemeenteraad binnen twee jaar na vaststelling van de landelijke nota gezondheidsbeleid¹, een gemeentelijke nota gezondheidsbeleid vaststelt. Hierin geeft de raad aan hoe het college van Burgemeester en Wethouders uitvoering moet geven aan de wettelijke taken².

De landelijke nota gezondheidsbeleid 'Gezondheid dichtbij' is in mei 2011 vastgesteld. Dit betekent dat gemeenten tot mei 2013 de tijd hebben om een nieuwe gemeentelijke nota vast te stellen.

Doel van deze startnotitie

In deze startnotitie worden de uitgangspunten benoemd, die de basis vormen van het lokaal gezondheidsbeleid 2012-2016. Deze uitgangspunten komen grotendeels voort uit de kaders waarbinnen het lokaal gezondheidsbeleid vorm dient te krijgen.

2. TERUGBLIK

In de nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2008-2012 heeft uw raad de volgende lokale speerpunten aangewezen (overgenomen van de landelijk vastgestelde speerpunten):

- Alcohol en drugs;
- Roken;
- Overgewicht.

Wat betreft de door de Rijksoverheid voor deze periode genoemde speerpunten Diabetes en Depressie is er voor gekozen af te wachten welke initiatieven de regio zou ontwikkelen.

Aan deze speerpunten zijn door de Commissie Publiekszaken daar aan toegevoegd:

- Borstvoeding (informatie en advies);
- Valpreventie voor senioren.

Op het speerpunt Alcohol en drugs is het project *Westfrisland* van start gegaan, weliswaar gerelateerd aan het lokale gezondheidsbeleid maar vooral gedragen door de bestuurders die veiligheidsbeleid in de portefeuille hebben. De leidende rol die de burgemeesters in dit project hebben genomen is daar oorzaak van.

Vanuit de portefeuille Welzijn werd het project "Alcohol, een ander verhaal" voor de leerlingen van groep 7 en 8 ondersteund en ook het project Electronische Leerweg Ondersteuning (ELO) voor de brugklasleerlingen van het VO mag op steun rekenen.

Het ziet er naar uit dat het gemeentelijk preventief beleid op het gebied van alcohol/drugspreventie weer terugkomt in de portefeuille Gezondheidsbeleid en/of Jeugdbeleid. Nog onduidelijk is welke gevolgen dat heeft voor het budget lokaal gezondheidsbeleid.

De bijdrage vanuit Veiligheidsbeleid is nu € 0,30 per inwoner.

Een project om volwassenen te helpen te stoppen met roken, opgezet door de gemeente in samenwerking met Stivoro en Omring, bleek niet die belangstelling te krijgen waarop gehoopt en gerekend was. Dat project is na één jaar intensieve werving gestopt.

¹ De landelijke nota verschijnt elke vier jaar. Deze wordt gebaseerd op de Volksgezondheid Toekomst Verkenning, die eveneens elke vier jaar verschijnt en een beeld geeft van de staat van de volksgezondheid. Zie voor een samenvatting van de Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2010 bijlage 1.

² Zie voor een overzicht van de wettelijke taken bijlage 2.

In samenwerking met zowel het consultatiebureau, de afdeling JGZ van de GGD en Omring is in 2008 en 2009 de cursus Vet Gezond aangeboden aan leerlingen en ouders van basis- en voortgezet onderwijs die daarvoor in aanmerking kwamen, dan wel zichzelf aanmeldden.

Hieraan hebben 8 kinderen deelgenomen.

Daarna is in 2010 en 2011 de cursus Ik, lekker fit in samenwerking met Sportservice Noord Holland (een GGDHN) aangeboden.

In deze aanpak is een duidelijker relatie tussen voeding en beweging gelegd. Hieraan hebben jaarlijks ruim 25 kinderen deelgenomen. Daarnaast is het als apart project opgenomen in het lesprogramma van Het Palet.

De aandacht voor borstvoeding en de bevordering daarvan door informatie en advies, (in het kader van overgewichtpreventie) kreeg vorm door een op voorlichting gerichte bijeenkomst, al snel uitgroeïend tot een uitwisselen van ervaringen. Het initiatief tot een maandelijks Borstvoedingscafé onder leiding van een lactatieverpleegkundige van Omring (later GGDHN) trok gemiddeld 10 (wisselende) belangstellenden per maand (totaal ruim 200 vrouwen). De belangstelling voor en het feitelijk beslissen tot geven van borstvoeding heeft daarmee een duidelijk opwaartse lijn gekregen.

Val[preventie kreeg aandacht door de cursus valpreventie voor de ouder wordende mens (in het kader van depressie-preventie). De cursus valpreventie richt zich vooral op de ouder wordende mens (65+) die al een beperking heeft (aangewezen op rollator, stok etc.), en die daardoor dreigt in een sociaal isolement te komen. In 2011 is het aanbod aangevuld met een project " Mag ik deze dans van u?" waarvoor Sportservice Westfriesland is aangeschoven. In 2011 hebben twee goed bezochte (ruim 40 personen) informatiebijeenkomsten plaatsgevonden. In 2012 heeft Dansschool van der Linden de dansmiddagen in haar programma opgenomen. De eerste helft van 2012 staat de gemeente garant voor een kostendekkende exploitatie vanwege de door ons gewenste aanloop en bekendheid van dit initiatief.

Wat betreft preventieve interventies op de door het Rijk aangegeven speerpunten Diabetes en Depressie werd afgesproken gebruik te maken van de regionaal aan te bieden activiteiten.

In de vorige planperiode is Stede Broec ambtelijk betrokken geraakt bij een regionaal opgezet project Eenzaamheidspreventie wat inmiddels lokaal een plek heeft gekregen in het werk van de Stichting Welzijn Stede Broec.

Wat betreft Diabetes is ambtelijk deelgenomen aan de voorbereiding van het regionaal , dus ook in onze gemeente, uitrollen van het werk van het Diabetes Zorgcentrum. Hierin worden mensen met grote kans op Diabetes Mellitus II actief benadert met een preventief aanbod.

3 KADERS

De kaders van het lokaal gezondheidsbeleid worden gevormd door het landelijk gezondheidsbeleid, het regionaal advies van de GGD Hollands Noorden en het gezondheidsprofiel van de gemeente Stede Broec.

Landelijk beleid

In de Wpg is vastgelegd dat gemeenten een lokale vertaling maken van het landelijk beleid. De landelijk geformuleerde thema's worden op basis van de lokale gezondheidssituatie vertaald in meetbare doelstellingen, acties en resultaten die worden opgenomen in de gemeentelijke nota. Gemeenten mogen alleen afwijken van de landelijke thema's als dit is onderbouwd. Deze verplichte koppeling tussen de landelijke en gemeentelijke nota is recent aan de Wpg toegevoegd en met ingang van 1 oktober 2011 in werking getreden. Het Rijk wil hiermee meer sturen op resultaat. De Inspectie voor de Gezondheidszorg toetst de gemeenten op aanwezigheid, kwaliteit en implementatie van de gemeentelijke nota's en publiceert hierover in de Staat van de Openbare Gezondheidszorg.

In de landelijke nota gezondheidsbeleid 'Gezondheid dichtbij' wordt richting gegeven aan het gezondheidsbeleid in de komende jaren. Hoewel het goed gaat met de gezondheid in Nederland, kan het nog beter. Het Rijk noemt vijf thema's die de komende periode belangrijk zijn om de volksgezondheid te verbeteren:

- depressie
- diabetes
- overgewicht
- roken
- schadelijk alcoholgebruik

Deze thema's zijn gelijk aan die uit de nota 'Kiezen voor gezond leven', de vorige versie van de landelijke nota gezondheidsbeleid. Nieuw is dat een belangrijk accent bij bewegen ligt. Bewegen is goed voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid en hangt hierdoor positief met bovengenoemde thema's samen.

Regionaal advies GGD Hollands Noorden

GGD Hollands Noorden heeft naar aanleiding van de landelijke nota 'Gezondheid dichtbij' een regionaal advies opgesteld ter ondersteuning van de gemeenten bij het opstellen van nieuw lokaal gezondheidsbeleid.

Op basis van het regionaal gezondheidsprofiel adviseert GGD Hollands Noorden de gemeenten uit Noord-Holland Noord om bij de aanpak van de landelijke thema's niet alleen het accent op bewegen te leggen, maar ook op weerbaarheid. Door de weerbaarheid van inwoners te vergroten, zijn zij beter in staat om verleidingen en groepsdruk te weerstaan. Weerbaarheid hangt hierdoor positief samen met de thema's overgewicht, roken en schadelijk alcoholgebruik.

Gezondheidsprofiel Stede Broec

De gemeente Stede Broec kan putten uit een schat aan onderzoekgegevens, die door GGD Hollands Noorden bijeen zijn gebracht in een gezondheidsprofiel³. Uit dit profiel blijkt dat de situatie in Stede Broec opvallend negatief afwijkt van het regionaal en/of landelijk gemiddelde op het thema onveilig vrijen door jongeren (49,5% Stede Broec versus 45,1% regionaal en 20,4% landelijk⁴).

Ook het (overmatig) alcoholgebruik onder volwassenen geeft zorg; in de leeftijd 19-65 jaar 23,8% in Stede Broec tegenover 20,6% Westfriesland en 12,9 % landelijk.

Voor wat betreft de landelijk geformuleerde thema's wijkt Stede Broec niet tot nauwelijks, of soms zelfs in licht positieve zin, af van het regionaal en landelijk gemiddelde.

³ Zie voor het gezondheidsprofiel Stede Broec bijlage 3.

⁴ De percentages voor Stede Broec en de regio zijn gebaseerd op de vraag of jongeren condooms gebruiken bij geslachtsgemeenschap. Het landelijke percentage is gebaseerd op de vraag of jongeren condooms hebben gebruikt tijdens de laatste keer geslachtsgemeenschap. Het landelijke percentage is hierdoor niet goed vergelijkbaar. Dat het percentage voor Stede Broec in negatieve zin afwijkt, is echter duidelijk.

4 UITGANGSPUNTEN

Rekeninghoudend met de geschetste kaders worden de volgende uitgangspunten benoemd, die de basis vormen voor de nota lokaal gezondheidsbeleid 2013-2017:

- *Aansluiten bij landelijke thema's*
Het beleid in de nieuwe nota lokaal gezondheidsbeleid wordt allereerst bepaald door de wettelijk verplichte taken en de kwaliteitseisen die door de Inspectie voor de Gezondheidszorg worden gesteld. Dit betekent ondermeer dat alle landelijke thema's er in terug moeten komen. Was het lokaal niet tot nauwelijks afwijken van de landelijke gemiddelden op de thema's voorheen een reden om geen gemeentelijke interventies in te zetten, door de wijziging van de Wpg is dat geen optie meer. Wel is het aan de gemeenteraad om per speerpunt het ambitieniveau te bepalen.
- *Thema's: depressie, overgewicht en schadelijk alcoholgebruik*
Depressie, overgewicht en schadelijk alcoholgebruik zien wij als de belangrijkste landelijke thema's voor lokale uitwerking. Diabetes werken wij niet als apart speerpunt uit, maar nemen wij mee bij het tegengaan van overgewicht. Roken koppelen wij waar mogelijk aan de voorlichtingsactiviteiten in het kader van alcoholpreventie en het vergroten van de weerbaarheid.
- *Aanvullend thema: veilig vrijen door jongeren*
Naast de landelijke thema's geeft het gezondheidsprofiel van Stede Broec aanleiding om veilig vrijen door jongeren als aanvullend thema te benoemen.
- *Verbinding leggen met aanpalend beleid en gebruik maken van bestaande ketens/organisaties*
Bij het nieuwe beleid wordt zoveel mogelijk verbinding gelegd met aanpalende beleidsterreinen (zoals de Wmo en sport) en gebruik gemaakt van bestaande ketens en organisaties (zoals het Centrum voor Jeugd en Gezin).
- *Uitgaan van eigen kracht van inwoners*
Inwoners zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor hun eigen gezondheid. De taak van de gemeente is vooral om er samen met betrokken organisaties aan bij te dragen dat het voor inwoners makkelijk is om voor een gezonde leefstijl te kiezen.
- *Belangrijkste doelgroep: kinderen en jongeren*
We zetten primair in op kinderen en jongeren. Reden hiervoor is dat zij de toekomst hebben, waardoor investeren in een gezonde basis loont. Bovendien blijkt uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek dat de levensverwachting van de jongere generatie achterblijft bij die van de oudere, puur als gevolg van leefstijl.
- *Tweede aandachtsveld: de senioren:*
Dit betekent niet dat we volwassenen en ouderen uit het oog verliezen. Al was het maar omdat deze groep steeds groter wordt en een voorbeeldfunctie heeft voor de jeugd. Voor de senioren (grotendeels 55 +) zal het accent vooral liggen op meer (samen) bewegen.

- *Activiteiten richten op voorlichting en vergroten van weerbaarheid*
We zetten in op voorlichting en het vergroten van weerbaarheid, zodat inwoners over de juiste informatie beschikken en beter in staat zijn om ongezonde verleidingen te weerstaan. Daarnaast willen we maatschappelijke instellingen verleiden om waar mogelijk een bijdrage te leveren aan een gezonder Stede Broec. Inzetten op bewegen vinden wij belangrijk.

5 AMBITIENIVEAU

Voorgesteld wordt om, gezien de bezuinigingsopdracht waar de gemeente voor staat, het ambitieniveau van het lokaal gezondheidsbeleid 2013-2017 laag te houden door in het uitvoeringsprogramma van de nota een minimaal pakket aan gezondheidsbevorderende maatregelen uit te werken.

6 MIDDELEN

Het ambitieniveau van de nota is bepalend voor het benodigde budget. Op dit moment is er geen budget gereserveerd voor uitvoering van het gezondheidsbeleid 2013-2017. Voorgesteld wordt om de financiering van het gezondheidsbeleid 2013-2017 te betrekken bij het opstellen van de begroting 2013 (en verder) en daar met concrete dekkingsvoorstellen te komen. Voorlopig handhaven van het nu beschikbare budget ad € 10.000 geeft de mogelijkheid om in elk geval in 2013 een aantal activiteiten te kunnen continueren (o.a. AED-training).

7 PLANNING

De planning van de nota lokaal gezondheidsbeleid 2013-2017 is als volgt:

Wat	Wanneer
Startnotitie bespreken en vaststellen	juli 2012
Opstellen conceptnota/overleg betrokken partners	juli-augustus-september 2012
Vaststellen definitief concept nota door college van B&W	oktober 2012
Bespreken nota door commissie B&B	november 2012
Vaststellen nota door raad	december 2012
Communicatie over nota naar veld	december 2012
Start uitvoering nota	december2012

Gedurende het hele proces kunnen we rekenen op begeleiding en ondersteuning door de GGD Hollands Noorden.

Bijlagen:

1. Uittreksel uit Volksgezondheid Toekomstverkenningen 2010
2. Overzicht wettelijke taken gemeenten op basis van de Wet publieke gezondheid
3. Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2008 - 2012
4. Landelijke nota gezondheidsbeleid: Gezondheid dichtbij (VWS sept. 2011)
5. Gemeentelijk Gezondheidsprofiel Stede Broec (GGDHN okt. 2011)
6. Regionaal Beleidsadvies LGB (GGDHN februari 2012)

BIJLAGE 1

Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2010

In de Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2010 staat ondermeer het volgende:

- Nederlanders leven langer en brengen meer jaren in goede gezondheid door. Maar onze levensverwachting (vooral die van de Nederlandse vrouw) blijft achter bij die in de andere Europese landen.
- Het aantal mensen met een verkeerde leefstijl heeft zich ongunstig hoog gestabiliseerd.
- Er zijn steeds meer mensen met één of meer chronische aandoeningen.
- Sociaal-economische gezondheidsverschillen zijn niet afgenomen. Mensen met een lagere sociaal-economische status zijn onevenredig vaak vertegenwoordigd in de groep mensen met één of meer ongezonde leefstijlgewoonten.

BIJLAGE 2

Wettelijke taken gemeenten volgens de Wpg

De wettelijke taken van gemeenten zijn - in het kort - als volgt:

- het verzamelen van gegevens over de gezondheidssituatie van de bevolking;
- het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen;
- het bijdragen aan opzet, uitvoering en afstemming van preventieprogramma's;
- het bevorderen van medisch milieukundige zorg, technische hygiënezorg en psychosociale hulp bij rampen;
- Het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders;
- Het uitvoeren van de jeugdgezondheidszorg;
- Het uitvoeren van de ouderengezondheidszorg;
- Het uitvoeren van de infectieziektebestrijding;
- Het vragen van advies aan de GGD voordat besluiten worden genomen die belangrijke gevolgen hebben voor de publieke gezondheid.

De beleidsvrijheid die de gemeente binnen de Wpg heeft, verschilt per taak. Op het gebied van jeugdgezondheidszorg (basistakenpakket) en infectieziektebestrijding zijn de taken van de gemeente duidelijk omschreven en laat de Wpg weinig ruimte voor eigen beleid. Op het gebied van algemene gezondheidsbevordering en ouderengezondheidszorg is sprake van beduidend meer gemeentelijke beleidsvrijheid. Het Rijk stelt enige kaders voor deze taken, maar gemeenten hebben bij de invulling ervan veel ruimte voor eigen keuzes. Deze keuzes worden vastgelegd in de nota gemeentelijk gezondheidsbeleid. De gemeenteraad neemt bij het vaststellen van de nota gemeentelijk gezondheidsbeleid in ieder geval de landelijke thema's in acht, zoals opgenomen in de landelijke nota gezondheidsbeleid.